

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
2.Mf.31.100/2024/9.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a dr. Szabó Gábor ügyvéd (cím26) által képviselt **Felperes1** (Cím3, tartózkodási hely: cím7) felperesnek – a dr. Monostori Péter jogtanácsos által képviselt **Alperes1** (cím27) alperes ellen sérelemdíj megfizetése tárgyában indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 21.M.70.173/2022/107. sorszámú ítélete ellen a felperes által 109. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részében – az eljárási költségek és az illeték tekintetében részben - megváltoztatja és az alperest megillető perköltség összegét 240.000 (kétszáznegyvenezer) forintra, az elsőfokú eljárási illeték összegét 930.000 (kilencszázharmincezer) forintra leszállítja, a szakértői díjból az alperest terhelő összeget 24.707 (huszonnégyezer-hétszázhet) forintra, a tanúdíjból az alperes által fizetendő összeget 1.197 (ezeregyszázkilencvenhét) forintra felemeli, egyebekben helyben hagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 80.000 (nyolcvanezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 256.000 (kétszázötvenhatezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság határozata és az általa megállapított tényállás

[1] A Budapest Környéki Törvényszék a 2024. március 19-én meghozott, majd a 108. sorszámú végzésével kijavított ítéletében megállapította, hogy az alperes a felperes foglalkoztatása során megsértette az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogát, mert nem biztosított részére a munkavégzéshez munkaruhát. Erre tekintettel 300.000 forint sérelemdíj és a késedelmi kamat, továbbá 150.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte az alperest. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest 728.000 forint alperesi perköltség megfizetésére kötelezte. Az eljárás során felmerült 19.076 forint tanúdíjból 18.080 forint, a 392.185 forint szakértői díjból 19.076 forint megfizetésére kötelezte az alperest, az egyéb költségekről a felperes munkavállalói költségkedvezménye alapján határozott.

[2] Az elsőfokú ítéleti tényállás szerint a felperes a település Országos Büntetés-végrehajtási Intézet fogvatartottjaként 2017 februárja és 2019 júliusa között az alperesi jogelődnél, a intézményében az intézetfenntartási feladatok ellátása keretében a fogvatartottak munkáltatására létrejött jogviszonyban végzett munkát, ételosztó segédmunkás munkakörben.

[3] A felperes kezdetben a Belgyógyászati Osztályon, majd 2018 júliusától a Betegség-megállapító Osztályon (a továbbiakban: BMO) végzett munkát. A munkaköri leírása szerint a feladata a betegek étkeztetésében való közreműködés volt, ennek részeként az ételek kiosztása, a használt eszközök tisztántartása, az étkezési problémákkal kapcsolatos jelentéstétel, a tálalókonyha tisztántartása és a fogvatartottak által használt étkezési eszközök begyűjtése és mosogatása volt. A munkaköri leírás 10. pontjában a munkáltató a munkavégzés teljes időtartamára előírta a védőruházat, védőeszközök használatát. A munkaköri leírás 12. pontja pedig azt tartalmazta, hogy a felperes köteles minden olyan feladatot ellátni a munkaköri leírásban rögzítetteken kívül, amelyeket a munkáltató eseti jelleggel meghatároz.

[4] A felperes a betegek etetésében nem vett részt, azonban a mozgásukban, kiültetésükben, kötözésükben alkalmanként részt vett. A BMO osztályon fertőző betegeket nem kezeltek, ilyen betegek ellátásában a felperes nem vett részt. Rendszeresen nem érintkezett fertőző betegekkal, ezért az alperes nem volt köteles számára Hepatitis B védőoltást biztosítani.

[5] 2018. október 21-én egy vasárnapi napon a Belgyógyászati Osztály egyik betege elhunyt. Ekkor tanú14 büntetés-végrehajtási felügyelő kérésére a felperes közreműködött a tanú14 fogvatartott munkatárs által már megkezdett zsákolás befejezésében, majd a szállítókocsra is együtt helyezték az elhunytat, ezután a felperes a hűtőkamrába történő szállításban is közreműködött. Ehhez a munkafolyamathoz az alperes biztosította a szükséges védőruházat, azaz a köpeny, a sapka és a gumikesztyű használatát. A feladat ellátását tanú14 azzal indokolta, hogy hétvége van és nincs másik ember, akit megkérhetne. Az utasítást a felperes nem tagadta meg lelkiismereti, vallási vagy egyéb személyes okokra hivatkozva, a feladat ellátása során fertőzésveszélynek nem volt kitéve. Az utasítás megtagadása nem minősült volna fegyelmi vétségnek.

[6] 2018. október 24-én a felperes írásban azonnali pszichológusi meghallgatást kért. Kérelme indokául arra hivatkozott, hogy „2018. október 21-én egy beteg elhalálozott a Belgyógyászatán, és a halottat nekem és tanúlnak kellett bezsákolni és hűtőbe vinni. Ez az eset nagyon megviselt pszichésen, és ezen indok alapján kérek segítséget.” A pszichológusi ellátásra 2018. november 8-án került sor. tanú10 pszichológus a felperes ellátásáról az alábbiakat rögzítette: „Pszichésen kompenzált, hangulata enyhén irritált. Az indulati kontroll jelenleg megtartott. Aktuálisan mérséklődtek a tünetei, nyugtatható. A pszichológiai tanácsadásra nyitott, képes az önreflexióra. Aktuálisan további pszichológusi intervenciót nem igényel.” A pszichológus, további kontrollt, illetve pszichiáter bevonását nem tartotta indokoltnak.

[7] 2018. november 20-án a felperes a gyomorpanaszaira tekintettel gastroenterológiai szakrendelésen vett részt. A gastroszkopia vizsgálat eredménye szerint reflux nyelőcsőgyulladása volt, illetve a bulbus pontosabban meg nem határozott gyulladása.

[8] A felperest 2019 márciusában másik büntetés-végrehajtási intézetbe szállították át. A befogadásakor felmérték a pszichés állapotát, a 2019. március 27-i pszichológiai vélemény szerint a felperes aktuális pszichés problémát nem jelzett.

[9] A felperes 2018 decemberében panaszt nyújtott be az alpereshez, amelyben sérelmezve, hogy a munkaköréhez nem tartozó takarítási, betegellátási és betegmozgatási feladatokat is kellett végeznie megfelelő védő-, illetve munkaruha nélkül. A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága országos parancsnokának gazdasági és információhelyettese a 2019. november 11-i határozatával a felperes panaszát elutasította, arra hivatkozva, hogy a megfelelő munkaruhát biztosították, jogsértés nem történt.

[10] A határozattal szemben indított közigazgatási perben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 107.K.32.437/2019/16. számú jogerős ítéletében azt állapította meg, hogy a munkáltató 2017. március és 2018. decembere között a felperes részére nem biztosította a munkavégzéshez szükséges munkaruhát, továbbá 2018. október 21-én jogellenesen utasították a felperest a munkakörébe nem tartozó feladat ellátására. A bíróság a keresetet egyebekben, a védőoltással kapcsolatos mulasztás körében elutasította.

[11] A felperes kártérítési eljárást is kezdeményezett az előbbi jogsértésekkel összefüggésben. Az alperes a kártérítési igényt személyiségi jogsértés hiányában elutasította.

[12] A felperes a keresetében a testi, lelki, egészséghez való joga, továbbá a biztonság és az emberi méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez való joga

megsértését állította. A 2018. október 21-i jogszerűtlen utasítás kapcsán – a kereset leszállítását követően - 3.600.000 forint, a kórházi munkavégzéshez szükséges munkaruha biztosításának hiánya miatt pedig 1.200.000 forint sérelemdíj megfizetését kérte, a jogsértésekkel összefüggő megállapítási keresetek mellett.

[13] Az elsőfokú bíróság a keresetet kisebb részben találta alaposnak. Figyelembe vette a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési eljárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 3. § 13. pontját, a 143. § (1), (2), (3) bekezdését, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §, továbbá 2:43. § a) pontja, 2:51. § (1) bekezdés a) pontja és 2:52. §-a rendelkezéseit.

[14] A Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 264. § (2) bekezdése alapján kifejtette, a közigazgatási perben hozott 107.K.32.437/2019/6. számú jogerős döntés – az abban megállapított jogsértések tekintetében - kötötte az eljáró bíróságot. Annak vizsgálata során, hogy az alperes mely cselekménye és miért minősült jogsértőnek, irányadó volt a közigazgatási perben hozott ítélet azon megállapítása, hogy a felperes 2017 márciusa és 2018 decembere közötti foglalkoztatása során az alperes jogsértő módon nem biztosított megfelelő munkaruhát, továbbá 2018. október 21-én jogellenesen utasította a felperest az elhunyt beteg ellátásával kapcsolatban.

[15] A jogsértések mibenlétét érintően is irányadó volt a közigazgatási perben hozott ítélet indokolása, amely szerint az ételosztó munkakörhöz nem a megfelelő munkaruhát biztosították a felperesnek, a 2018. október 21-i utasítás, pedig azért volt jogsértő, mert a feladat nem tartozott a felperes munkaköréhez. Az elhunyt beteg elszállítására a felek közötti külön megállapodás alapján és a felperes előzetes munkavédelmi oktatását követően lett volna lehetőség.

[16] Az elsőfokú bíróság azt is kifejtette, hogy a jelen perbeli sérelemdíj iránti igény körében egyebekben az e perben lefolytatott bizonyítás adatait kellett értékelni a jogsértés és a felperest ért hátrányok tekintetében.

[17] A munkaruházattal összefüggésben tanú4, tanú9, tanú12 és tanú13 tanúvallomása, továbbá a felperes perbeli előadása alapján megállapítható volt, hogy az alperes az ételosztó munkakör ellátásához biztosított kötenyt, kesztyűt és sapkát. A felperes elismerte, hogy a halottszállításhoz megkapta a szükséges munkaruhát, vagyis a kötenyt, a kesztyűt és a maszkot.

[18] A közigazgatási perben hozott ítélet alapján irányadó volt, hogy az alperes nem biztosított megfelelő munkaruhát a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 54. § (7) bekezdés c) pontja megsértésével. A munkáltatói jogsértés

megállapítására irányuló kérelem, tehát alapos volt, mert az alperes eljárása sértette a felperes biztonságát, emberi méltóságát, tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogát. A munkaruha hiányával kapcsolatos jogsértés alapján 300.000 forint sérelemdíj megfizetése volt indokolt. Az elsőfokú bíróság figyelembe vette a jogsértés csekély súlyát, a felperesre és környezetére gyakorolt hatásának csekély mértékét, továbbá azt, hogy az alperes magatartása az egészségsérelemet nem okozott a felperes számára. A perben kirendelt orvosszakértői vélemény szerint a felperes gasztroenterológiai panaszai nem álltak összefüggésben az alperesnél ellátott munkával és a munkaruha hiányával sem. Nem bizonyított, hogy a felperes bármilyen fertőző betegséget kapott a munkaruha hiánya miatt. tanú4 tanúvallomása pedig azt erősítette meg, amennyiben volt fertőzés a fogvatartottak között a körletben, nem derült ki, hogy az a kórházból származott-e.

[19] A 2018. október 18-i eseményekkel kapcsolatban irányadó volt a közigazgatási perben hozott ítélet azon megállapítása, hogy a feladat ellátásához szükség lett volna a felek közötti megállapodásra és speciális munkavédelmi oktatásra. Jelen perben azt kellett vizsgálni, hogy mindezekkel okozati összefüggésben, milyen joghátrány érte a felperest.

[20] Figyelembe kellett venni, a felperes jelen perben azt adta elő, hogy tanú14 nem fenyegette fegyelmi eljárással, csak annyit közölt, hogy hétvége van és nem tud más embert hozni. A felperes nem vitatta, hogy nem kérdezte meg, mi a következménye, ha megtagadja a feladat ellátását. A felperes a feladat kiadásakor és sem később nem jelzett lelkiismereti vagy egyéb kifogást, problémát a feladat ellátásával kapcsolatban, holott tanú14nek, vagy tanú9 biztonsági főfelügyelőnek szólhatott volna, hiszen az irodája előtt kellett elhaladni a halott szállítása során. Mindezek alapján tanú14 alappal feltételezhette, hogy a felperes hozzájárult a feladat ellátásához. Jelentősége volt annak, hogy tanú14, tanú9, tanú12 főápoló és tanú13 ápoló tanúvallomása szerint volt lehetőség bizonyos esetekben az utasítást megtagadni, az nem minősült fegyelmi vétségnek. tanú4 tanúvallomását azért nem találta relevánsnak az elsőfokú bíróság, mert a perbeli időpontban, 2018. február 19-én már nem a település Büntetés-végrehajtási Intézetben tartózkodott, ezért közvetlen tapasztalata az elhunyt szállításával és annak a felperest érintő következményeivel kapcsolatban nem lehetett.

[21] A sérelemdíj szempontjából, tehát nem lehetett joghátrányként értékelni, hogy a felperes azt feltételezte, az utasítás megtagadása fegyelmi eljárást von maga után. A munkaruha hiánya szintén nem merült fel jelen perbeli utasítás kapcsán. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az 1.- 4. kereseti kérelmekben megjelölt jogsértés megállapítását megalapozó tényeket, az e kérelmekben megjelölt személyiségi jogainak megsértését a felperes nem bizonyította, ezért e körben a kereset alaptalan volt.

[22] Az elsőfokú bíróság az egészségsérelem bekövetkezését sem találta bizonyítottnak. tanú4 tanúvallomása szerint a felperesnek 2018. október 21-ét megelőzően is voltak problémái az étkezéssel és az alvással is. A felperes pedig azt adta elő, hogy a gyomorpanaszai egy hónapig álltak fenn, miután gyógyszert kapott, már semmilyen problémája nem volt. A felperes nem kért más egészségügyi segítséget, testi panaszt, étvágytalanságot vagy pszichés problémát a közvetlen kollégái felé sem jelzett. Ezt erősítette

meg tanú12 és tanú13 tanúvallomása, akik ebben az időszakban naponta dolgoztak együtt a felperessel. Releváns pszichés panaszokat a 2018. november 8-án felvett pszichológusi dokumentáció sem igazolt. Amikor néhány hónappal később más intézménybe helyezték át a felperest, nem igényelt orvosi ellátást és nem volt egészségügyi panasza.

[23] A perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a diagnosztizált gyomorpanasz esetében nem lehetett egyértelműen megállapítani, hogy az minnek a következménye volt. A szakértői vélemény nem zárta ki, hogy az elhunyt szállítása lélektani szempontból jelentősen megviselte a felperest, ennek ténye azonban szakértői módszerekkel nem volt alátámasztható. Mindezeket figyelembe véve azért utasította el az elsőfokú bíróság a sérelemdíj iránti igényt, mert a 2018. október 21-i eseményekkel összefüggésben egészségsérelem, illetve joghátrány nem volt bizonyított.

[24] A közigazgatási perben hozott ítélet alapján azt sem lehetett bizonyítottnak tekinteni, hogy a felperes fertőzésveszélyes tevékenységet végzett, hiszen a BMO-n nem került közvetlen kapcsolatba fertőző betegekkel. Az alperes ezért nem volt köteles a Hepatitis B védőoltást biztosítani a számára. Az orvosszakértői vélemény szerint a felperes betegségei nem az oltás hiánya miatt következtek be.

[25] Az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket az eredeti kereseti kérelemben meghatározott összeghez igazodóan 18.500.000 forintban határozta meg, a megállapítási kereseti kérelmeket figyelembe véve. A perköltségről a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) alapján határozott. A felperest képviselő ügyvéd munkadíját az IM rendelet 2. § (1) és (2) bekezdése alkalmazásával határozta meg, jelentősen mérsékelve annak összegét. Ennek során figyelembe vette a pernyertesség-pervesztesség arányát, továbbá azt, hogy a felperes beadványaiban ismétlések voltak, azok a per elbírálásához nem tartozó, nagy terjedelmű, szükségtelen mellékleteket is tartalmaztak. Az alperesi perköltség megállapítására az IM rendelet 3. § (1) bekezdés a), b) pontja és 4/A. §-a alapján került sor.

A felperes fellebbezése

[26] A felperes elsődleges fellebbezési kérelmében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával, a kereset szerint kérte a jogsértések megállapítását, továbbá a munkaruházattal kapcsolatos jogsértés alapján 1.000.000 forintra kérte felemelni a sérelemdíjat, a jogellenes utasítás kapcsán pedig az alperes kötelezését kérte 2.500.000 forint sérelemdíj megfizetésére. A másodlagos fellebbezési kérelem az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítására irányult.

[27] A 2018. október 21-én előterjesztett keresetváltoztatásának megfelelően kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, megállapítva, hogy az alperes a 2018. október 21-i jogszerűtlen utasítással megsértette az élethez, a testi épséghez és az egészséghez való jogát, továbbá az egészségét, biztonságát, méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogát. Ezen kívül nem biztosította az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzés követelményeit. Az elsőfokú ítéletben meghatározott felperesi perköltség összegét is vitatta, azt 1.300.000 forintra kérte felemelni.

[28] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság alapvető és egyértelmű bizonyítékokat nem vett figyelembe, a tényállást hiányosan és tévesen állapította meg, emiatt megalapozatlan jogi következtetésekre jutott. Az elsőfokú ítélet sértette az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az abban található nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 10. cikk 1., 2. pontját, továbbá az Alaptörvény I. cikk (1), (3) bekezdését, a II. cikkét, a III. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését, a XVII. cikk 3. bekezdését, a XX. cikk (1), (2) bekezdését és a XXIV. cikk (2) bekezdését.

[29] Ezen kívül az elsőfokú ítélet ellentétben állt a Pp. 266. § (1) bekezdésében, a 276. § (2) bekezdésében, a 279. § (1) bekezdésében és a 341. § (1) bekezdésében foglaltakkal. Az elsőfokú bíróság megsértette továbbá a Ptk. 2:42. § (1), (2) bekezdését, 2:43. § a) pontját, 2:51. § (1) bekezdés a) pontját, 2:52. §-át, továbbá az Mvt. 54. § (7) bekezdés d) és g) pontjait, az Mt. 51. § (1), (3) és (4) bekezdését, a 166. § (1) bekezdését, 167. § (1) bekezdését és 177. § (1) bekezdését, a Bvtv. 168. §-át, 220. § (1) bekezdés a) és g) pontjait, a 9. § (1) bekezdését, a 83. § (4), (8) bekezdését és a 118. § (1) bekezdése megsértését is.

[30] A 2018. október 21-i utasítás következtében bizonyítottan lelki trauma érte, ami megvalósítja a testi épséghez, egészséghez való személyiségi jog megsértését. Az esetet követően megvalósult gyomorpanasz a nagyfokú lelki trauma következménye volt. Az esemény utóhatása volt még a stressz, az álmatlanság, az étvágytalanság, a bekövetkező súlyvesztés, amit a felperes előadása és a csatolt okiratok bizonyítottak. A konkrét helyzet az emberi méltóságát sértette, mert méltatlan volt, hogy „parancsszóra kellett alantas tevékenységet, azaz halottszállítást és zsákolást elvégeznie”. A közigazgatási perben hozott ítélet szerint ez fertőzésveszélyes tevékenységnek minősült, ennek ellenére az alperes munkavédelmi oktatásban nem részesítette és védőoltást sem biztosított.

[31] Az elsőfokú bíróság téves megállapításával szemben ez nem egy önkéntes segítségnyújtás volt, hanem tanú¹⁴ felügyelő utasításának tett eleget. Az elsőfokú bíróság azt sem vette figyelembe, a felperes akkor közölte a felügyelővel, hogy nem akarja vállalni ezt a feladatot, mert fél a halottaktól. A kifogása ellenére nem engedték, hogy mentesüljön a feladat ellátása alól. Az ítéleti tényállás azt sem tartalmazza, hogy egy büntetésvégrehajtási őr utasításának a megtagadása kötelezettségszegésnek minősül, ami fegyelmi felelősséget von maga után. Ezen kívül a felperesnek minden eseti utasítást is el kellett látnia a munkaköri leírása 12. pontja szerint. Az adott helyzetben tanú¹⁴ feladata lett volna, hogy felhívja a figyelmet a feladatellátás megtagadásának lehetőségére. A felperes azért tett eleget az

utasításnak, mert azt feltételezte, ellenkező esetben fegyelmi eljárás alá vonják. Az elsőfokú bíróság azonban ennek sem tulajdonított jelentőséget. Értékelni kellett volna továbbá, hogy a perbeli helyzet a munkaviszonyhoz képest egy fokozottabb alá- fölérendeltségi viszonyt jelent. A közigazgatási perben hozott ítélet, pedig alátámasztotta, a felperes fertőzésveszélyes környezetben dolgozott.

[32] Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásával kapcsolatos kötelezettségét is megszegte, mivel részletes indokolást, jogi levezetést nem adott elő az egyes megállapítási keresetek kapcsán, holott maga is elismerte, hogy a közigazgatási perben hozott ítéletben megállapított jogsértések jelen perben is irányadóak voltak. tanú14vel egyértelműen közölte, hogy nem kívánja a feladatot ellátni. Erre reagált úgy az ör, hogy nincs más embere. Az elsőfokú ítélet ezért iratellenesen állapította meg, hogy a felperes semmilyen kifogást, problémát nem közölt. Iratellenes megállapítás az is, hogy tanú14 számára úgy tűnhetett, a felperes nem kifogásolja a feladat ellátását és ahhoz hozzájárult.

[33] Az elsőfokú bíróság bizonyítékok hiányában tett megállapításokat arról, hogy az elhunyt szállításakor a felperesnek lehetősége lett volna tanú9nál is kifogásolni a feladat ellátását. A tanú maga sem állította, hogy a perbeli eset idején a kórházban tartózkodott. Értékelni kellett a speciális alá- fölérendeltségi helyzetet is, vagyis a felperes köteles volt minden olyan feladatot ellátni, amit a munkáltató számára kiadott. Ezek megtagadása fegyelmi felelősséget alapozott meg. Az alperes egyébként a felperes önkéntességére meg nem engedett ellenkérelem változtatás keretében hivatkozott az 52. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv szerint, állítását a felperes egyértelműen vitatta.

[34] Az utasítások megtagadásával kapcsolatban tanúvallomást tett tanú4, a vallomását releváns bizonyítékként kérte értékelni. A tanú részletesen nyilatkozott arra, hogy a felperes hogyan viszonyult a konkrét feladat ellátásához. A vallomása tehát cáfolta, hogy a felperes önként vállalta volna ezt a számára visszataszító tevékenységet. Az eset után egyébként nem vitatottan panaszt is tett és pszichológusi ellátást is igényelt. Egyébként tanú14 elismerte, hogy jogosult volt fegyelmi eljárást kezdeményezni a rabokkal szemben. Ismerte a felperes munkaköréhez kapcsolódó munkaköri feladatokat, ennek ellenére nem adott tájékoztatást számára az utasítás megtagadásának lehetőségéről, annak következményeiről. A büntetésvégrehajtási örök általában nem kérést, hanem utasítást adnak a fogvatartottak számára. A közigazgatási perben hozott ítélet megállapításait e körben is figyelembe kellett venni, vagyis az elhunyt szállításával kapcsolatos munkáltatói utasítás jogszerűtlennek minősült.

[35] Az első megállapítási keresete tekintetében kifejtette, annak megítélése, hogy a 2018. október 21-i jogszerűtlen utasítás megsértette-e az élet, a testi épséghez való jogát, jogkérdésnek minősült és ebben a vonatkozásában is releváns volt a közigazgatási perben hozott ítélet. A Ptk. 2:43. §-ában foglaltak megsértését a felperes személyes előadásán túl tanú4 tanúvallomása is alátámasztotta. A tanú igazolta, hogy a felperesnél milyen egészségügyi panaszok, tünetek jelentkeztek a perbeli utasítást követően. Ezzel a kérdéssel a perben kirendelt orvosszakértői vélemény is foglalkozott. Az alperesi jogsértés azért volt

megállapítható, mert a felperest fertőzésveszélyes tevékenységre kötelezték, ezt megelőzően munkavédelmi oktatásban nem részesült, nem állapodtak meg vele a feladat ellátásáról, védőoltást sem kapott.

[36] A védőoltás jelentőségét és indokoltságát illetően kérte figyelembe venni az orvosszakértői véleményben foglaltakat, mivel az alapján megállapítható, hogy amennyiben a felperes fizikai kapcsolatba került a kórházi ellátottakkal, illetve elhunytakkal, akkor e tevékenység alapján indokolt volt a Hepatitis védőoltás biztosítása. Lényegében ilyen következtetésre jutott a közigazgatási perben eljáró bíróság is, amikor azt rögzítette, hogy az ilyen fertőzésveszélyes tevékenységet ellátó munkavállaló esetében kötelező a speciális munkavédelmi oktatás és az erre irányuló megállapodás is. Mindez a felperes emberi méltósága megsértését is jelentette.

[37] A második megállapítási kereset arra vonatkozott, hogy a 2018. október 21-i utasítás a felperes egészséghez való joga megsértését is eredményezte. E körben is releváns bizonyíték volt a közigazgatási perben hozott ítélet, továbbá az orvosszakértői vélemény és tanú4 tanúvallomása. Mindezek alapján megállapítható volt, hogy a felperesnek a konkrét feladathoz védőoltásban kellett volna részesülnie, vagyis a testi egészséghez való joga sérült a védőoltás elmaradásával. A feladat miatt kialakult stresszhelyzet következtében erős gyomorpanaszok, álmatlanság, étvágytalanság következett be. Mindezt az orvosszakértő sem vitatta, hiszen megállapította, elképzelhető, hogy lélektani szempontból jelentősen megviselte mindez a felperest, függetlenül attól, hogy ez pszichiáter szakértői módszerekkel már nem volt igazolható. A perbeli esetet megelőzően a felperesnek nem volt semmilyen pszichológusi, pszichiátriai kezelése, gyomor problémája és a reflux nyelőcsőgyulladása is közvetlenül az események után alakult ki, amiből levonható volt a következtetés az okozati összefüggésre.

[38] A szakértői vélemény azt is igazolta, hogy alvászavarai, rémálmai voltak, tehát lelki traumája alakult ki az elhunyttal való kontaktálás következtében. Figyelembe kellett venni, hogy a felperes nem azonnal, hanem egy hónappal később jutott orvosi ellátáshoz. De a trauma súlyosságát igazolja, hogy már másnap, 2018. október 22-én írásban kért pszichológusi segítséget. tanú10 pszichológus egyébként még kezdő volt akkor, amikor a megbeszélés történt. Ráadásul a megbeszélésre is két héttel az eseményeket követően került sor, amikor már valamennyire stabilizálódott a felperes állapota.

[39] A harmadik megállapítási keresetében ugyanezekre a körülményekre hivatkozott azzal, hogy az alperes a 2018. október 21-i eset kapcsán az egészséget, biztonságot, méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogát is megsértette. A felperesnek fertőzésveszélyes tevékenységet kellett ellátnia, ami nem tartozott a munkaköri feladataihoz. Munkavédelmi oktatásban, védőoltásban nem részesült, fizikailag kellett érintkeznie az elhunyttal, és mindezeket követően egészségi panaszai voltak. Mindez a biztonságát, biztonságérzetét és az egészségét veszélyeztette, illetve érintette. A felperes álláspontja szerint ugyanis, egy halott személy látványa, az elhunyt zsákba tétele és szállítása „alantas” tevékenységnek minősül, amit parancsra kellett elvégeznie. Mindez önmagában is a

méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jog megsértését jelentette és az emberi méltóságát is érintette. E körben is hivatkozott a védőoltás hiányára.

[40] A negyedik megállapítási keresettel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy 2018. október 21-én az alperes nem biztosította az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzési körülményeket. Ugyanazokat a körülményeket kérte értékelni e körben is, a munkavédelmi oktatással, a védőoltással és az egészségügyi, lelki panaszaival kapcsolatban. Álláspontja szerint egy fertőzésveszélyes tevékenység már önmagában is veszélyezteti az azt ellátó személy egészségét.

[41] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíjat indokolatlanul alacsony összegben határozta meg, megsértve a sérelemdíj kettős funkciójával kapcsolatos követelményeket. A Ptk. kommentár szerint a szankciónak ugyanolyan jelentőséget kell tulajdonítani, mint a károsultat ért hátrányok kompenzálásának. A BH2020.8.235 számú határozat kifejtette, hogy a szankcióra a sértettnek okozott hátránytól függetlenül is figyelemmel kell lenni. Az alperesnél súlyos, rendszerszintű hibáról volt szó, amely a felperes esetében hosszú ideig, 1 év 10 hónapig állt fenn. Ebben az időszakban az alperes kötelessége lett volna a munkavégzés biztonságos feltételeinek az ellenőrzése, azoknak a veszélyeknek a kiszűrése, amelyek a kórházi környezetből az emberre származhatnak. Ezek elmulasztása az Alaptörvényben is biztosított és hivatkozott jogosultságok megsértését eredményezte. Az alperes saját előírása szerint a kórházi életosztóknak tiszta fehér munkaruhában kellett végezni a feladatukat. Az alperes azonban a saját előírását sem tartotta be. Mindezekre tekintettel indokolt a sérelemdíj 1.000.000 forintra történő felemelése a munkaruha hiánya miatt.

[42] Az elsőfokú bíróság az elhunyt szállításával kapcsolatban egyáltalán nem kötelezte az alperest sérelemdíj megfizetésére, mivel nem vette figyelembe, hogy a felperes kiemelkedően súlyos lelki traumát szenvedett el. Emiatt pszichológushoz kellett fordulnia a negatív élmény feldolgozása érdekében. Mindez az emberi méltósága megsértését jelentette. E körben is hivatkozott a felperes a megállapítási keresetei kapcsán megjelölt bizonyítékokra, továbbá a sérelemdíj összegszerűsége körében kifejtettekre. Az összegszerűség körében kérte figyelembe venni, hogy a konkrét feladat ellátása nem volt munkaköri kötelessége, az számára kiemelkedően súlyos lelki traumát jelentett, ami hosszabb étvágytalansággal, fogyással, gyomorproblémákkal, álmatlansággal járt. Fegyelmi büntetéstől tartva látta el a konkrét munkafeladatot, mely során fertőzésveszélynek volt kitéve. A jogsértés ténye, ismétlődő jellege, a felperesnél kialakult joghátrányok, illetve a további jogsértéstől visszatartó hatás érvényesülése érdekében 2.500.000 forintos sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az alperest az elsőfokú ítélet megváltoztatásával.

[43] Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló kérelmét arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság a megállapítási kérelmek tekintetében lényegében döntést sem hozott, az indokolási kötelezettségének nem tett eleget. Nem vizsgálta az élet, testi épség, egészséghez való jog megsértését, az egészséget, biztonságot, méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogot és azt, hogy az alperes biztosította-e az egészséget nem veszélyeztető biztonságos munkavégzés körülményeit. tanú4 tanúvallomását tévesen

mellőzte. Annak ellenére, hogy a tanú az utasítás időpontjában már nem az adott büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodott, a felperessel rendszeresen tartotta a kapcsolatot, vagyis közvetett információk alapján ismerhette a felperes körülményeit, panaszait. A munkaruházat tekintetében is érdemben nyilatkozott.

[44] A felperes vitatta a pernyertesség arányának megállapítását és a perköltségre vonatkozó döntést is. A kereset leszállítása a pertárgyértéket nem befolyásolta, de a pernyertesség-pervesztesség arányát igen. A felperesnek hét keresete volt, amelyből öt megállapítási és kettő marasztalási igénye volt. Ezt figyelembe véve a pernyertessége 17,8 %-ban állapítható meg. Amennyiben a másodfokú bíróság helybenhagyja az elsőfokú bíróság döntését, erre az arányra figyelemmel kell meghatározni a perköltséget és az eljárási költségek viselését is.

[45] Az elsőfokú bíróság jogszerűtlenül rendelkezett a felperesi ügyvédi munkadíj mérsékléséről, a döntését nem indokolta megfelelően. Nem vette figyelembe a felperesi jogi képviselő által előterjesztett beadványok nagy számát, azok munkaigényességét és az elsőfokú eljárásban tartott tárgyalások jelentős számát sem. Az elsőfokú bíróság nem részletezte, hogy miért 150.000 forintban határozta meg a felperest megillető mérsékelt összegű perköltséget, miként vette figyelembe az óradíjat, az előterjesztett munkaidő kimutatásokat, azokat miért nem találta alaposnak. Mindez a tisztességes eljárás követelménye és az indokolási kötelezettség megsértését eredményezte. Az előterjesztett ügyvédi munkadíj felszámítást a perben az alperes sem vitatta és nem bizonyította annak alaptalanságát. A felperes ezért 1.300.000 forintban kérte megállapítani az elsőfokú perköltségét az IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján.

[46] Az alperest megillető perköltséget is elvitatta, mivel a pertárgyérték 7.800.000 forint volt. Amennyiben az alperes 100 %-ban pernyertes, akkor is legfeljebb 390.000 forintban lenne meghatározható az IM rendelet 3. §-a alapján a perköltsége. Az elsőfokú ítélet alapján azonban 88,5 %-ban pernyertes, ezért legfeljebb 345.150 forint perköltség illetheti meg.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme

[47] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, mert az elsőfokú bíróság az eljárási és anyagi szabályoknak megfelelő, érdemben megalapozott döntést hozott. Ítélete nem állt ellentétben a közigazgatási perben hozott ítélettel és a perbeli bizonyítékokkal sem.

[48] Jelen perben azt kellett eldönteni, személyiségi jogot sértett-e az alperes azzal, hogy nem biztosított munkaruhát a felperesnek, illetve egy esetben a munkakörébe nem tartozó feladatot adott, amikor egy elhunyt szállítását kellett elvégezni. Amennyiben

bekövetkezett a személyiségi jogsértés, a sérelemdíj kapcsán azt kellett vizsgálni, a felperest milyen joghátrány érte.

[49] A közigazgatási perben hozott ítélet jelen ügyben is irányadó volt. Ennek ellenére a felperes megállapítási keresetei tekintetében az elsőfokú bíróság nem követett el jogsértést, amikor a keresetben megjelölt személyiségi jogok megsértését nem állapította meg. A felperes valamennyi bizonyítási indítványának helyt adott, de a keresetben előadottak a fellebbezési érveléssel szemben nem nyertek bizonyítást. A felperes a jogszabályok felsorolásával, a közigazgatási ügyben hozott ítéletből kiragadott egyes megállapításokat ismételve, alaptalan fellebbezést terjesztett elő.

[50] Tévesen hivatkozott arra is, hogy az előterjesztett perköltség igényrel kapcsolatban az alperesnek kellett ezzel ellentétes tényeket bizonyítania. E körben annak volt jelentősége, hogy a bíróságot a költségfelszámítás nem köti és ez független attól, hogy azt a másik fél kifogásolja-e. Az elsőfokú bíróság jogszerűen mérsékelte az elsőfokú ítéletben a perköltséget és az indokolási kötelezettségének is eleget tett.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[51] A felperes fellebbezése az eljárási költségek tekintetében részben alapos, egyebekben, az ügy érdemét illetően alaptalan.

[52] A másodfokú bíróság a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül, ezért nem érintette a munkaruha biztosításának hiányával összefüggő ítéleti megállapítást. Az annak alapján meghatározott 300.000 forint sérelemdíj tekintetében pedig kizárólag azt vizsgálhatta – a felperesi fellebbezést figyelembe véve – hogy indokolt-e a sérelemdíj összegének a felemelése.

[53] A fellebbezéssel érintett körben az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, az irányadó jogszabályok alapján az ügy érdemét illetően helyes döntést hozott. Az ítéltábla a fellebbezés alapján nem látott lehetőséget az elsőfokú ítélet megváltoztatására a megállapítási és a marasztalási igények tekintetében sem.

[54] Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az abban található nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 10. cikk 1., 2. pontja a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozik. E szabály jelen perben történő alkalmazása, relevanciája körében a felperes semmilyen jogi érvelést nem fejtett ki, a sérelemdíj iránti igénye sem a

véleménynyilvánítás szabadságán alapult, ezért e törvényi rendelkezés megsértése nem volt érdemben értelmezhető.

[55] A felperes hivatkozott az Alaptörvényben nevesített több alapjogra is, így az emberi méltóság sérthetetlenségére, az embertelen és megalázó bánásmód tilalmára, az emberek közötti egyenlőségre, az egészséget, biztonságot és méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogra, továbbá a testi, lelki egészséghez való jogra. Hivatkozott továbbá a hatóságok által a feladataik teljesítése során jogellenesen okozott károk megtérítésére is.

[56] Az alkotmányos alapjogokkal kapcsolatos felperesi érvelést arra figyelemmel kellett értékelni, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez fűzött Nagykommentár (Vékás Lajos, Gárdos Péter) szerint a hatályos Ptk. azt az álláspontot követi, mely szerint a polgári jogi személyiségvédelem köre nem azonos az alapjogok katalógusával. Megállapítható, hogy bizonyos Alaptörvényben is rögzített alapjogok a személyiségi jogoknak is részévé váltak. A Ptk. személyiségi jogként nevesíti például, az élethez, a testi épséghez, az egészséghez fűződő jogot is. Az alapjogok és a személyiségi jogok érvényesítését szolgáló jogi eszközök azonban eltérőek lehetnek. A Ptk. azzal, hogy a törvényben konkrétan nevesített személyiségi jogokra és nem az Alaptörvényben meghatározott alapjogokra alapítja a személyiségi jogvédelmet, azt kívánta elkerülni, hogy az alkotmányos alapjogokat a személyiségi jogvédelem körében érvényesítsék. Ezen jogok érvényesülését ugyanis az államnak közjogi eszközzel kell biztosítania, arra a polgárjogi eszközök nem, illetve kevésbé alkalmasak.

[57] Mindezek alapján a felperesnek a Ptk. személyiségi jogsértéshez kapcsolódó megállapítás iránti igényét abban a körben lehetett érdemben értékelni, amennyiben az a Ptk.-ban nevesített, illetve, a bírói gyakorlatban is megjelenő – nem nevesített - személyiségi jogok megsértésével függött össze. Az Alaptörvényben meghatározott alapjogok megsértésével kapcsolatos igény jelen személyiségi jogsértésen alapuló perben nem volt érvényesíthető.

[58] Nem minősült személyiségi jogsértésnek a munkavédelmi, ezen belül a büntetvégrehajtás keretében történő foglalkoztatással összefüggő szabálytalanság, illetve a munkaköri leírást érintő kötelezettségek megsértése sem. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 107.K.32.437/2019/16. számú, közigazgatási perben hozott ítélete két körülmény vonatkozásában tartalmazott megállapítást. A bíróság azt állapította meg a jelen perrel összefüggő foglalkoztatást illetően, hogy a munkáltató, azaz jelen per alperese 2017 márciusa és 2018 decembere között a felperes részére nem biztosított a munkavégzéshez szükséges munkaruhát. Ezen kívül 2018. október 21-én jogellenes utasítást adott számára egy munkakörébe nem tartozó feladat ellátására. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a védőoltás hiányával kapcsolatos kereseti kérelmet elutasította.

[59] A Pp. 264. § (2) bekezdése szerint a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság közigazgatási tevékenység jogszerűségének kérdésében hozott jogerős döntése az e törvény (Pp.) hatálya alá tartozó ügyben eljáró bíróságot köti.

[60] A felperes az előbbi szabályra hivatkozva téves jelentőséget tulajdonított a közigazgatási perben hozott jogerős ítéleti megállapításoknak. E szabály helyes értelmezéséből ugyanis az következett, hogy jelen perben a bíróság nem állapíthatta meg, a felperes részére a munkaruha biztosítása hiánytalanul megtörtént, továbbá azt sem, hogy a 2018. október 21-i utasítás nem állt ellentétben a munkaköri leírással, illetve ebben a körben a munkavédelmi oktatás megtörtént.

[61] A közigazgatási perben eljáró bíróság a munkavédelmi szabályok alapján vizsgálta az alperes magatartását, értékelve a felperes munkaköri leírását és a munkaköri kötelezettségeit. Személyiségi jogsértéssel összefüggésben azonban nem tett megállapítást, illetve amennyiben értékelése körébe vont ilyen kérdést, az nem kötötte a jelen perben eljáró bíróságot. Mindezekre tekintettel önmagában az, hogy az alperes a munkavédelmi szabályokkal ellentétesen járt el, nem valósított meg személyiségi jogsértést.

[62] Az előbbieket is figyelembe véve a sérelemdíj megállapításához kapcsolódó a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében meghatározott körülmények, ennek alapjaként a személyiségi jogsértés tényének a bizonyítása a Pp. 265. § (1) bekezdése alapján a felperes bizonyítási érdeke volt.

[63] Az elsőfokú bíróság a munkaruha hiányával kapcsolatban alaposnak találta a felperes megállapítási keresetét, miszerint az alperes megsértette a biztonságát és az emberi méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez való jogát.

[64] A felperes fellebbezése alaptalan volt az elsőfokú ítéletben megállapított sérelemdíj felemelését illetően. A Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében meghatározott törvényi feltételeket figyelembe véve tévesen hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság által 300.000 forintban meghatározott sérelemdíj összege nem felelt meg a sérelemdíj kettős funkciójával kapcsolatos követelményeknek, továbbá nem volt alkalmas az okozott sérelem kompenzálására, a munkáltató részéről megvalósult jogsértés szankcionálására.

[65] Az elsőfokú bíróság a munkavédelmi törvény közigazgatási perben megállapított megsértésére alapította a személyiségi jogsértés tényét és ez alapján kötelezte az alperest sérelemdíj megfizetésére. Ez a megállapítás a fellebbezési eljárásban nem volt vitatott, ezért azt a másodfokú bíróság nem bírálhatta felül. Az elsőfokú bíróság az összecszerűség körében azt állapította meg, hogy a jogsértés továbbá, annak a felperesre és környezetére gyakorolt hatása csekély mértékű volt. A munkaruha hiánya igazolt hátrányt, egészségsérelmet a felperes számára nem okozott. A perben kirendelt orvosszakértő a

szakvéleményében azt állapította meg, hogy a felperes gasztroenterológiai panaszai nem álltak összefüggésben az alperesnél végzett tevékenységével, illetőleg a munkaruha hiányával, továbbá emiatt bekövetkezett fertőzés sem nyert igazolást. Az elsőfokú bíróság figyelembe vette tanú4 tanúvallomását is, aki azt adta elő, hogy a körletben előfordult fertőzés, azonban nem lehetett megállapítani, azt mi okozta.

[66] Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság által figyelembe vett szempontokkal, azokat a következők szerint egészítette ki. A perben rendelkezésre álló tanúvallomások, okirati bizonyítékok és a felperes személyes előadása egybehangzó volt abban a körben, hogy az alperes hiányosan biztosította a munkaruházatot a kórházi munkavégzés során. A munkaruházat teljes hiánya azonban nem volt megállapítható. A felperes elismerte, hogy gumikesztyűt, nylonkötényt, a fej elfedésére alkalmas sapkát, illetőleg bizonyos számú fehér pólót kapott a munkavégzéshez, amit a kórházban viselnie kellett. A felperes tehát kapott munkaruházatot, csak hiányosan. Az alperes a fehér nadrágot is köteles lett volna biztosítani, ennek elmaradásával összefüggésben azonban nem nyert igazolást olyan személyiségi jogsértés, ami az elsőfokú bíróság által megállapított összeghez képest magasabb sérelemdíj megfizetését indokolta. A felperes a fehér nadrág hiányával összefüggésben egészségséreelmet nem szenvedett el. Az a tény sem nyert igazolást, hogy bármilyen fertőzést kapott vagy fertőzést tovább vitt a kórházból a körletbe a munkaruha hiányosságával kapcsolatban. Mindezek alapján a munkaruházat részleges hiányával összefüggő jogsértés – amit az elsőfokú ítélet nem vitatott megállapítása szerint személyiségi jogsértésnek kellett tekinteni - olyan csekély mértékű volt, ami nagyobb összegű sérelemdíj megfizetését még a jogsértés szankcionálása figyelembevételével sem tesz lehetővé. Ezért annak ellenére, hogy a hiányosság hosszabb időszakon keresztül állt fenn, a fellebbezésben előadottak alapján nem volt lehetőség magasabb összegű sérelemdíj megállapítására.

[67] Az elsőfokú bíróság a 2018. október 21-ei eseményekkel összefüggő megállapítási és marasztalási keresetet elutasította. Nem vitatott peradat, hogy 2018. október 21-én tanú14 felügyelő utasítására a felperesnek egy, a kórházban elhunyt fogvatartott kórteremből történő elszállításában, illetőleg az elhunyt bezsákolása befejezésében kellett közreműködnie. Nem volt vitatott, hogy az alperes az előbbi munkafolyamathoz a szükséges munkaruházatot biztosította. A fellebbezéssel ellentétben az elsőfokú bíróság nem azt állapította meg, a felperes önként jelentkezett erre a munkára, hanem azt, hogy a tiltakozása hiányát tanú14 hozzájárulásként értelmezhetette. Az elsőfokú ítélet [7] bekezdése szerint a feladatot a felperes tanú14 felügyelő utasítására látta el. Az a megállapítás is egyezett a felperes perbeli nyilatkozataival, hogy nem tagadta meg az utasítást. Az elsőfokú bíróság bizonyítékok hiányában, megalapozatlanul állapította meg, hogy a felperes a munkafeladat ellátása során szólhatott volna tanú9 biztonsági felügyelőnek, amennyiben kifogása volt a munkafeladattal kapcsolatban. tanú14 a tanúvallomásában úgy nyilatkozott, soha nem töltött ki fegyelmi lapot a fogvatartottak számára, ennek ellenére az ellentmondásos tanúvallomásokra tekintettel egyértelműen az sem nyert igazolást, hogy egy munkavégzéshez kapcsolódó, felettes által adott feladat ellátásának a megtagadása nem járt volna valamilyen jogkövetkezménnyel. Mindennek azonban a személyiségi jogsértés megállapítása szempontjából nem volt jelentősége.

[68] A felperes a fellebbezésében alaptalanul állította, hogy az előbbi utasítás, az élethez, a testi épséghez és az egészséghez való joga megsértését eredményezte. Az elhunyt betegek szállításában való közreműködés valóban nem képezte az ételosztó munkakör részét, de ebből nem következett az élethez, a testi épséghez, vagy az egészséghez való jog megsértése pusztán amiatt, mert a felperes az elhunyt személlyel kapcsolatos tevékenységet alantas, emberi méltósággal ellentétes munkafolyamatnak minősíti. A felperes a szükséges munkavédelmi eszközöket a feladat ellátásához megkapta, ráadásul arra kivételesen, egyetlen alkalommal, egy hétvégi időpontban került sor. Nem volt értelmezhető a személyiségi jogsértés körében az az érvelése sem, hogy az emberi méltóság megsértését eredményező méltatlan helyzetnek tekintette, ha valakinek „parancsszóra” kell ellátni „alantas tevékenységet”. Ebből az egyébként minden jogi érvelést mellőző felperesi kijelentésből semmilyen módon nem következett bármely, a keresetben megjelölt személyiségi joga megsértése. Az elhunytakkal kapcsolatos egészségügyi tevékenység a másodfokú bíróság megítélése szerint egyéb, azt megalapozó tények hiányában, önmagában nem tekinthető „alantas” tevékenységnek.

[69] A perbeli utasítás nem sértette a felperes emberi méltóságát sem. A Ptk. 2:42. § (2) bekezdése szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. Az emberi méltósághoz fűződő jog a személyiségi jogok anyajogaként értelmezendő. A bírósági határozatokban rendszerint található utalás a 8/1990. (IV. 23.) AB határozat és a 34/199. (VI. 1.) AB határozatok alapján arra, hogy az emberi méltósághoz való jog az ún. általános személyiségi jog egyik megfogalmazása, ami az ember értékminőségét fejezi ki (Pfv.III.20.517/2021/5.). Az emberi méltóság megsértése – az egységes ítélkezési gyakorlat szerint – csak akkor állapítható meg, ha az érintett felet a személyiségének a lényegi vonása miatt, emberi mivoltában alázzák meg (Kúria Pfv.IV.20.801/2017/5.). Amennyiben a fél kizárólag az emberi méltóság megsértésére hivatkozik a keresete jogalapjaként, a bíróság csak azt vizsgálhatja, hogy a sérelmezett magatartás folytán az emberi léthez szükséges követelmények, körülmények szenvedtek-e sérelmet (Kúria Pfv.III.20.517/2021/5.). Olyan magatartás eredményezheti az emberi méltóság megsértést, ami a személyiség lényegi vonása miatt, emberi mivoltában alázza meg az érintettet, vagyis alkalmas annak emberi mivolta megkérdőjelezésére.

[70] Az emberi méltóság megsértése tehát csak akkor állapítható meg, ha a sérelmezett jogsértő magatartás az érintett személyisége lényegét alkotó ismérvek, tulajdonságok tekintetében valósult meg (EBH2007.1598.). Az emberi méltóság megsértésének megállapításához azt kell bizonyítani, hogy a jogsértő az ember önbecsülésének, személyisége kibontakozásának alapját sértette meg, az egyénnel szemben elvárt minimális tiszteletet sem tanúsítva. Az adott magatartásnak objektíve alkalmasnak kell lennie az állított jogsérelem bekövetkezésére.

[71] Az előbbiekre tekintettel még abban az esetben sem sérült a felperes emberi méltósága, ha számára másokhoz képest nagyobb nehézség volt egy elhunyt személy látványa, a hozzá kapcsolódó valamely feladat ellátása és mindezt a büntetésvégrehajtás keretén belüli foglalkoztatás során kellett ellátnia. E körben értékelni kellett azt is, hogy hétvége volt és a felperes sem vitatta, tanú¹⁴ jelezte, nem tudott mást megkérni a feladatra. A

közegészségügyi körülmények sem hanyagolhatóak el, hiszen egy elhunyt beteg nem maradhat több órán át a többi beteggel egy kórteremben.

[72] Az tény, hogy a felperes előzetes munkavédelmi oktatásban nem részesült, illetve e munkafolyamat ellátásában nem állapodott meg az alperessel, munkavédelmi szempontból kétségtelenül szabálytalan volt – amint azt a közigazgatási perben eljáró bíróság megállapította – de mindez nem befolyásolta az élethez, a testi, lelki egészséghez való személyiségi jogokat. A perbeli személyiségi jogsértés szempontjából nem volt jelentősége, hogy ez a munkafolyamat fertőzésveszélyes tevékenység volt és a felperes számára Hepatitis védőoltást nem biztosítottak, mert ilyen jellegű megbetegedésre, fertőzésre, vagyis az oltás hiányából fakadó konkrét következményre, sérelemre a felperes nem is hivatkozott a perben. Ezért az ehhez kapcsolódó orvosszakértői megállapításoknak sem volt jelentősége a kereseti igény szempontjából.

[73] Az egészségsérelem nem bizonyított, annak ellenére, hogy a felperes 2018. október 24-én azonnali pszichológusi meghallgatást kért és annak indokául a 2018. október 21-i eseményekre hivatkozott. A felperes személyes, szubjektív panasa mellett ugyanis figyelembe kellett venni a Pp. 300. § (1) bekezdése értelmében az objektív orvosi adatokat is. E szerint 2018. november 8-án tanú10 pszichológus meghallgatta a felperest, a meghallgatás eredményeként azt rögzítette, hogy „pszichésen kompenzált, hangulata enyhén irritált”. Pszichológusi intervenciót, beavatkozást nem igényelt a felperes állapota, nem volt szükség kontrollra és pszichiáter bevonására sem.

[74] A felperes kérelmére gasztroenterológiai vizsgálatra is sor került 2018. november 20-án. Ekkor reflux nyelőcsőgyulladást és egyéb emésztőrendszeri gyulladást állapították meg. A megbetegedéseket, ezek okaira is kiterjedően, a perben kirendelt orvosszakértők részletesen értékelték. A felperes fellebbezésével ellentétben azonban a perbeli esemény, azaz egy kórházban elhunyt beteg szállításában történő rövid idejű közreműködés, mint a felperes gyomorbetegségét előidéző ok nem nyert orvosszakértői megállapítást. A gasztroenterológiai vizsgálaton felmerült, hogy bakteriális eredetű is lehet a felperes betegsége, erre vonatkozóan azonban vizsgálatokra nem került sor. A felperes maga is azt adta elő, hogy egy hónappal később a gyomorpanaszai megszűntek, egyéb emésztőrendszeri problémája nem volt. A szakértő a szakvélemény I. pontjában felsorolta a lehetséges okokat, amelyek között nemcsak a stressz, hanem a dohányzás is szerepelt és az a megállapítás is, hogy a felperes 16 éves korától 40 éven át dohányzott. A hivatkozott gyomorpanaszt tehát nem csak a felperes által megjelölt, néhány héttel korábbi rövid esemény okozhatta, ezért ítéleti bizonyossággal nem lehetett megállapítani, hogy a jogellenes utasítás és a felperes átmeneti, rövid ideig tartó gyomorpanaszai között okozati összefüggés volt. tanú4 tanú is azt adta elő, hogy a felperesnek korábban is voltak étkezési és alvási problémái. Ezért önmagában az a körülmény, hogy gasztroenterológiai panasa volt, illetve alvási nehézségei voltak, nem volt újdonság, ezek felmerülése a bizonyítékok szerint nem kifejezetten a 2018. október 21-i munkafeladattal állt összefüggésben.

[75] tanú4 tanúvallomásában azt adta elő, hogy a felperes az eseményt követően panaszkodott a közérzetére, alvási, emésztési problémáira. A tanú vallomását azonban a szakértői vélemény ellenében nem lehetett egyértelmű bizonyítéknak tekinteni a testi, lelki egészség sérelme tekintetében. A felperes érvelésével ellentétben az a tény, hogy a perbeli utasítást megelőzően nem állt sem pszichológiai, sem pszichiátriai kezelés alatt, nem jelentette, hogy a 2018. október 21-i utasítás személyiségi jogsértést valósított meg. Önmagában az a körülmény, hogy valakinek egy konkrét eseményt nehezebb feldolgoznia, még nem jelenti személyiségi jogsértés megvalósulását, sérelemdíj megfizetésére pedig csak a törvényben meghatározott, bizonyított, releváns nem vagyoni hátrány esetén van lehetőség. A sérelemdíj ugyanis nem automatikus következménye a személyiségi jogsértésnek. A nem vagyoni hátrányok bizonyításának hiánya a felperes terhére értékelendő. A perbeli bizonyítékok nem igazoltak olyan következményeket, amelyek alperesi jogsértés esetén sérelemdíjat alapozhatnak meg (BH2016.241.).

[76] A biztonságos munkavégzés követelményének biztosítása a munkáltató kötelezettsége. Azonban a fentebb kifejtettek szerint ennek megsértése önmagában nem jelent egyben személyiségi jogsértést is. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen utasította el a felperes 2018. október 21-i eseményekhez kapcsolódó kereseteit.

[77] A másodfokú bíróság a fellebbezés alapján nem látott lehetőséget az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére sem. Az indokolás hiányossága csak abban az esetben ad alapot az ítélet hatályon kívül helyezésére, amennyiben a tényállás és a jogi indok hiányossága miatt az ügy érdemi felülbírálatára nincs lehetőség. Az elsőfokú bíróság ismertette a keresetet és az általa figyelembe vett bizonyítékokat, jogszabályi hivatkozást is közölt. Önmagában az a körülmény, hogy az egyes – egymással több átfedést mutató - megállapítási keresetek elutasítását nem külön-külön indokolta, nem sértette a tisztességes eljáráshoz fűződő jogot, hiszen összefoglalóan közölte a kereset elutasításának az indokait. Egyes téves megállapításai, jogkövetkeztetései a Pp. 381. §-a alkalmazását szintén nem tették lehetővé.

[78] A felperes fellebbezésében vitatta a pertárgyértékre figyelemmel a pernyertesség arányának meghatározását is és ehhez kapcsolódóan az eljárási költségek viselésére vonatkozó rendelkezéseket is.

[79] A Pp. 21. § (1) bekezdése szerint a per tárgyának értéke a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értéke. Az (5) bekezdés értelmében, ha a fél a perben több követelést érvényesít, a pertárgyérték számításakor ezek értékét össze kell adni.

[80] A Pp-hez fűzött Nagykommentár szerint valódi tárgyi keresethalmazat esetén amennyiben a marasztalási igénnyel összefüggésben megállapítási kereset is van, a meg nem határozható pertárgyérték csak abban az esetben vehető figyelembe, amennyiben az meghaladja a marasztalási összeget (EBH1999.94.). A felperes jelen perben a munkaruha

hiányával és a 2018. október 21-i utasítással kapcsolatban két jogsértés alapján kérte sérelemdíj megfizetését és ennek alapjául öt megállapítási keresetet terjesztett elő, valójában megjelölte a sérelemdíj alapjául szolgáló jogsértéseket. A keresetlevelében a két jogsértés alapján 12.000.000 forint + 3.500.000 forint összegben jelölte meg a sérelemdíjat. A perfelvételi szakban megváltoztatta a keresetét és a sérelemdíj összegét 3.600.000 + 1.200.000 forintra szállította le.

[81] Az előbbiekre figyelemmel az elsőfokú bíróság, illetve a felperes is tévesen határozta meg a pertárgyértéket a megállapítási kereseteket is önálló igényként figyelembe véve. A felperes sérelemdíj iránti követelése meghaladta a megállapítási keresetek pertárgyértékét, ezért a pertárgyérték helyesen a marasztalási igények összege, vagyis 4.800.000 forint volt. A pernyertesség és a pervesztesség arányát ez alapján kellett meghatározni. Az elsőfokú bíróság 300.000 forint sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alperest, erre figyelemmel a felperes 6,3%-ban lett pernyertes. Az ítéltábla ezt az arányt figyelembe véve változtatta meg a tanúdíj és a szakértői díj viselése tekintetében az elsőfokú bíróság rendelkezését.

[82] Az illeték megállapítása szempontjából a keresetlevelben meghatározott sérelemdíjak összegét, vagyis 15.500.000 forintot kellett figyelembe venni, ezért az elsőfokú illetékre vonatkozó rendelkezés megváltoztatása is indokolt volt az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 42. § (1) bekezdése szerint a Pp. 383. § (6) bekezdése alkalmazásával.

[83] A felperes fellebbezése az alperesi perköltséget illetően annyiban volt alapos, hogy az IM rendelet 3. § (2) bekezdése körében az elsőfokú bíróság téves összeget vett figyelembe. A fenti pertárgyértéket (4.800.000 forint) alapul véve az alperest megillető elsőfokú perköltség összegét az ítéltábla 240.000 forintra szállította le.

[84] A felperesi perköltség felemelését illetően alaptalan volt a felperesi fellebbezés. Az elsőfokú bíróság 150.000 forintban határozta meg a felperest megillető perköltséget az IM rendelet 2. § (2) bekezdésére hivatkozva. Az elsőfokú ítéleti rendelkezés megváltoztatására azért nem volt lehetőség, mert a felperes csekély részben, 6,3%-ban lett pernyertes. Ezért még abban az esetben sem igényelhette alappal a teljes ügyvédi munkadíját, amennyiben az annak mérséklése körében közölt indokok hiányosak vagy alaptalanok voltak. A felperes által felszámított 1.300.000 forint perköltség arányosított összege 81.900 forint. Az elsőfokú bíróság ehhez képest nagyobb összeg, 150.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest, ezért e rendelkezés megváltoztatása – eltérő jogi indokolás alapján - nem volt indokolt, az elsőfokú ítéleti rendelkezés megfelelt a Pp. 83. § (1) bekezdésében foglaltaknak.

[85] A másodfokú bíróság a fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében a Pp. 383. § (2) bekezdése alkalmazásával, a per fő tárgya tekintetében

az indokolás kiegészítésével helybenhagyta, a perköltség és az eljárási költségek tekintetében részben megváltoztatta.

Záró rendelkezések

[86] A felperes a fellebbezési eljárásban pervesztes lett, ezért a fellebbezett pertárgyértékhez igazodóan köteles az alperes másodfokú perköltségét megtéríteni a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján.

[87] A fellebbezett pertárgyérték a sérelemdíj felemelése, azaz 700.000 forint és a további 2.500.000 forint sérelemdíj alapján 3.200.000 forint volt.

[88] Az alperes az IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján számította fel a perköltségét, amelyet a másodfokú bíróság a pertárgyértékre figyelemmel 80.000 forintban határozott meg.

[89] A felperest munkavállalói költségkezdmény illette meg a Pp. 525. §-a alkalmazásával, ezért a fellebbezési eljárás Itv. 46. §-a alapján meghatározott, felperest terhelő illetékét a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam viseli.

[90] A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2024. július 11.

dr. Orosz Andrea s.k.
s.k.

a tanács elnöke

dr. Laczó Adrienn Lilla s.k.

előadó bíró

dr. Szalai Beatrix

bíró